

מראי מקומות - יבמות

נב:

או דלמא, גט זה דבשעת יבום שתקנו אין שייך כלל לגט גמור שלאחר יבום, וא"כ אפי' ריח הגט אין בו. ועוד כ' בשם הריב"ם לפרש דמיירי אם כ' הגט קודם מאמר כדי שיועיל אחר מאמר, מהו הדין. וצ"ע ספיקת הגמ' בזה, הרי לכאו' אינו בידו לגרשה עכשיו, וע' בקרן אורה מש"כ בזה. אולם דברי רש"י לכאו' קשים, דמשמע מדבריו דהגמ' מסתפקת דתהיה מגורשת ממש. ואולי י"ל ע"פ מש"כ הרשב"א, וז"ל - "ומן הדוחק יש לי לומר דרמי בר חמא תרתי בעי, וחדא מגו חדא בעי והכי קאמר, כיון דאגידא בי' דבר תורה ומן שמיא אקנו לי ניהלי' כארוסתו היא, והואיל ובידו להתירה לשוק בחליצה בידו לעשות שליח אפי' על הגט... או דלמא כיון שאין בידו לגרשה בגט ממש כאשר דעלמא היא לגבי גט".

ג. **כעודר בנכסי הגר וכסבור שלו הן דלא קני**
כ' הריטב"א דזהו משום שאין שם דעת אחרת שמקנה לו, אבל אם יש דעת אחרת מקנה לו, אפשר דקני אפי' בלא דעת קנין.

ה. **מי דמי, התם לא קא מכיין למקני**
הק' התוס' ישנים, הא אי' בב"ק דמגביה דבר למעלה מג' טפחים בלא כוונה קונה. ותי' דהתם במטלטלין א"צ כוונה, משום דלא אלים חזקת הבעלים עליהם, ונקנין בקל. אבל בקרקע אלים חזקת הבעלים וצריך כוונה לקנותה קודם שתצא מרשות בעלים. ויש לתמוה, הא כאן מיירי בנכסי הגר והפקר הם, ואיך שייך לומר דהא דצריך כוונה הוא להוציא מחזקת הבעלים, וצ"ע. וע' רמב"ן דכ' דפשוט דהכל צריך כוונה לקנות, והתוס' משתבשין בזה, והגמ' בב"ק מיירי במפקיר נזקיו, אבל בעלמא ודאי בעינן כוונה.

ה. **ורבנן סברי האי לחודי קאי והאי לחודי קאי**
פרש"י, וא"כ השתא כדמעיקרא, ואם מעיקרא הי' מהני, גם עכשיו מהני. אולם יש לעי', הא מעיקרא היתה יבמה, וא"כ הי' שייך לה הענין של מאמר יבמין. אבל עכשיו מה ענין מאמר יבמין אצלה, הרי לכאו' כאשר בשוק היא. כ' הריטב"א "פי' דבכל אשה שראויי' להתקדש מן התורה חיילי בה קדושין מדרבנן כעין קדושי יבמין' דרבנן, אם פירש שרוצה לקדשה בכך, ותהא מקודשת מדרבנן מיהת". (וע' מאירי ש' בדעת רבא דרבי מודה דבמאמר יבמין מהני, דאע"ג דפקע הזיקה, המאמר לא פקע. וצ"ע אם גם לאביי הי' ש' הרבנן על דרך זה, דהיינו דמה דמהני הוא משום דעדיין המאמר קיים, אבל באשה בשוק ודאי לא יועיל, וצ"ע בזה).

א. **ולאשה בעלמא אין גט מפני שאין בידו לגרשה**
ויש להק', מה לי אם אין בידו לגרשה, הרי לכאו' כל הדין הוא דצריך להיות לשמה, והרי לשמה הוא. ולשון הרמב"ם (גירושין ג, דפסול הוא משום "שלא היתה בת גירושין ממנו כשנכתב גט זה, ונמצא שנכתב שלא לשם גירושין". ולכאו' צ"ע כוונתו, הרי נכתב לשם איש זה ולשם אשה זו. וע"ע ברשב"א כאן דכ' דהא דבאשה דעלמא אינו גט הוא משום שהי' נכתב בלא צוואת הבעל, שהרי עדיין לא הי' הבעל. ולכאו' כוונתו משום דכיון דכתיב וכתב, יוצא לנו מזה דצריכה הכתיבה להיות ע"י ציווי הבעל, וכאן עדיין לא הי' בעל. ולכאו' עפ"ז יש לפרש דברי הרמב"ם ג"כ, שהרי אי' בתוס' בגיטין (כב: ד"ה והא) דהא דבעינן ציווי הבעל הוא משום "דכשלא צוה הבעל לא חשיב לשמה אלא סתמא ופסול", וי"ל דזהו ג"כ כוונת הרמב"ם, דכיון דלא הי' כאן ציווי הבעל, ממילא חשיב דזה נכתב שלא לשם גירושין (ומה דאמרי' דאין "בידו" לגרשה, כוונת הגמ' לומר דרק מי שיש בידו לגרשה יכול לעשות הגט באופן שהוא לשמה). וע"ע בריטב"א דכ' דאינו יכול למנות שליח משום דכתיב וכתב ונתן, וכיון דאין בידו לגרשה אין בידו למנות שליח.

וע' בתוס' דכ' דכל הגמ' כאן למ"ד דאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם, אבל למ"ד אדם מקנה דבר שלא בא לעולם מהני. וכ' המשנה למלך (גירושין ג, ד) דבאמת יש נפק"מ אף לדין ממש"כ תוס', דהיינו אם אי"צ מעשה, ונשתנה ממילא, דאז יחול הגט, דאין כאן חסרון של דשלב"ל [ועי"ז תי' קו' הבית יוסף על מה שהטור הביא דדין זה למ"ד אאמדשלב"ל, וכ' המשל"מ דזהו הנפק"מ]. (ויש לעי', לפי הראשונים דהחסרון כאן היינו בלשמה, או משום שאינו הבעל וכתב וכתב, האם שייך לומר דלמ"ד אדם מקנה דשלב"ל ישתנה הדין, הרי סכ"ס הבעל לא צויה לכתוב הגט, וצ"ע בזה. ואולי זהו כוונת המשל"מ במש"כ (שם במאמר המוסגר) דלמ"ד דיחוס חסרון לשמה, א"כ אפי' אם הבעל נותן הגט בעצמו לא מהני, שהרי סכ"ס חסר בלשמה, אבל למ"ד דהחסרון הוא בהשליחות, א"כ אם אי"צ כתיבת הבעל, הרי הוא נתן הגט בעצמו וכשר, וע"ש בהגהות רעק"א מש"כ בזה).

ב. ליבמתו מהו

כ' תוס', דלכאו' אין שאלת הגמ' אם מגרשה בגט זה לאחר שייבמה אם מהני לגירושין, שהרי ודאי לא הי' בידו מקודם. ולכן פי' דהשאלה היא בנוגע לפוסלה לכהונה [וביאר הרשב"א, דכיון דמדרבנן יכול לגרשה כשהיתה זקוקה לו, א"כ אולי הוי גט מדרבנן כלפי לאחר יבום ג"כ, לפוסלה לכהונה].